

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Deres ref:

Oslo, 29.11.2012
Vår ref: Anne K. Eggen Lervik/ 12-31672

HØRING - FORSKRIFT OM RAMMEPLANER FOR LÆRERUTDANNINGENE FOR TRINN 8-13

Det vises til departementets brev av 5.9.2012.

Hovedorganisasjonen Virke organiserer mer enn 16 000 virksomheter innenfor bredden av norsk næringsliv med om lag 210 000 ansatte. Felles for dem alle er at de representerer fremtidens arbeidsliv – basert på kunnskap, tjenester og innovasjon.

Hovedorganisasjonen Virke mener:

Lærerutdanningene er helt avgjørende for å etablere kompetanse innenfor pedagogisk entreprenørskap¹. Målet med entreprenørskap i utdanningen er å fornye utdanningen. Skal en lykkes med dette arbeidet må en starte med lærerutdanningen. Evalueringen av Kunnskapsløftet etterlyser bl.a. mer praksis, relevans, tverrfaglighet og heving av statusen til spesielt yrkesfagene. Den viktigste innovasjonen er viljen og evnen til nytenkning, endrede holdninger og nye samarbeidsformer og opplæringsarenaer.

- Virke ser det svært positivt at praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag og 3-årige faglærerutdanninger i praktiske og estetiske fag har alle med kompetansemål med entreprenørskap og innovasjon.
- Virke støtter **ikke** forslaget til forskrift om rammeplaner for yrkesfaglærerutdanningene og PPU for yrkesfag. Det hindrer rekruttering av gode fagarbeidere, noe skolen sårt trenger.
- Virke etterlyser entreprenørskap for lektorutdanningen. Lærere må sikres kjennskap til et arbeidsliv de skal veilede elevene ut i og kjenne muligheten for bruk av arbeidslivet som læringsarena.
- Virke mener lærerutdanningene må legge til rette for kompetanse i pedagogisk entreprenørskap hos alle lærere som grunnlag for et tettere samspill med arbeidslivet på alle nivå i opplæringen.

¹ "Pedagogisk entreprenørskap er en helhetlig tilnærming til undervisning og opplæring med utgangspunkt i eleven som aktør for egen læring i en sosial kontekst. Personlige egenskaper, evner, kunnskaper og ferdigheter hos eleven danner grunnlaget for en handlingsorientert opplæring med reelle problemstillinger som motiverer for læring. Resultatet gir et helhetlig læringsutbytte på tvers av fag."
(Inger Karin Røe Ødegård)

Hovedorganisasjonen Virke

Besøksadresse:
Henrik Ibsens gate 90
NO 0255 Oslo
Postadresse:
P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
Tel +47 22 54 17 00
Fax +47 22 56 17 00
E-post
info@virke.no
Bankgiro
6030.05.18543
Org nr.
970 134 646 MVA

- Praksisperioden må sikres i skoler som er innovative og gjennomfører god opplæring i samarbeid med arbeidslivet. Det finnes mange skoler som har godt samarbeid med Ungt Entreprenørskap.

Kompetansemål om entreprenørskap og innovasjon

Lærerutdanningene må avspeile det behovet for kompetanse som arbeidslivet etterspør. Lærere trenger gode utdanningsmuligheter for bruk av arbeidslivet som læringsarena og gjennomføring av pedagogisk entreprenørskap. Arbeidslivet er i stadig endring og stiller krav til kandidater som er kreative, innovative og i stand til å se nye muligheter. Virke har deltatt i utvikling og gjennomføring av videreutdanningsstudiet for lærere innenfor pedagogisk entreprenørskap og samarbeid mellom skole og arbeidsliv. Gjennom dette studiet fikk lærere innføring i pedagogisk entreprenørskap, entreprenørielle læringsformer og ulike modeller for samarbeid mellom skole og lokalt arbeidsliv. Tilbudet har fått svært gode tilbakemeldinger. I handlingsplanen for entreprenørskap i utdanningen står det: "Det skal utvikles studietilbud hvor opplæring i entreprenørskap integreres i lærerutdanningen med fokus på pedagogiske prinsipper og egnede verktøy". Virke deltok som part sammen med HiOA, HiAK, HiHM, BI, Ungt Entreprenørskap og UiO i prosjektet: "Nettverksbygging, kompetanse- og studietilbudsutvikling innenfor innovasjon og entreprenørskap i Oslo-, Akershus- og Hedmarksregionen" NU E15. Gjennom evalueringen av dette prosjektet konkluderes følgende: "Utdanningsinstitusjonene trenger å løfte frem enkelte områder og begreper som fortsatt er uklare for mange. Dette gjelder blant annet tema rundt teorien om begrepet entreprenørskap, tettere kobling mellom kreativitet og innovasjon, mer fokus på å eksponere studenter for virkelighetens krav og mer samarbeid på tvers av fag og institusjoner. Det er også nødvendig med en bedre forankring av innovasjon og entreprenørskap på alle nivå i utdanningsinstitusjonene."

Kunnskapsløftet legger vekt på større variasjon i læringsformer og læringsarenaer, mer praktisk tilnærming og større valgfrihet i nært samspill mellom skole og samfunn. I de nye læreplanene skal elevene delta i elevbedrifter, oppsøke læringsarenaer utenfor skoleporten og ha entreprenørskap som en del av grunnopplæringen.

For å opprettholde et velferdssamfunn er vi avhengig av å ta ansvar for livet rundt oss. Dette er viktig tema for barn og ungdom i skolen. Temaet omtales i den generelle delen av læreplanen i tillegg til spesielle læreplaner innenfor mange fag. Elever trenger å oppleve viktigheten av å bedre andre menneskers liv og å skape merverdi for miljøet og samfunnet. Vi trenger en lærerutdanning som tilfører kompetanse i å utvikle elevenes talenter og gi de tro på egne ideer og å løse sosiale behov i samfunnet.

Virke er derfor positive til at det i den nye forskriften uttrykkes klare kompetansemål om entreprenørskap og innovasjon

Forslag til forskrift for yrkesfaglærerutdanning og PPU for yrkesfag

Forslaget innebærer at kandidater med fagbrev må ta en 3-årig yrkesfaglærerutdanning før de kan begynne som lærere i yrkesfag. Forslaget begrunnes med at det er behov for mer kompetente og profesjonelle yrkesfaglærere som kan ivareta både bredde- og dybdekompetanse i den yrkesfaglige opplæringen og for å møte utfordringene i videregående opplæring. Dette er Virke helt uenig i. Kandidater som kommer fra arbeidslivet med fagbrev og yrkeserfaring er ikke mindre kompetente enn de med utdanning på bachelornivå.

Vi trenger yrkesfaglærere som er godt kjent med arbeidslivet både for å gjøre undervisningen relevant og praksisorientert, men også for at lærere nytter seg egen erfaring fra næringslivet i forbindelse med prosjekt til fordypning.

I et rekrutteringsperspektiv – og det er avgjørende for å imøtekomme et fremtidig stort behov for lærere - vil forslaget til forskrift gjøre rekrutteringen av yrkesfaglærere enda vanskeligere enn den er i dag. Det synes å fremstå som et forsøk på å akademisere lærerutdanningene for yrkesfagene. I et elevperspektiv vil forslaget innebærer en teoretisering som gjør undervisningen mer distansert fra det arbeidslivet eleven en gang skal ut i. I følge nye samfunnskontrakt for flere læreplaner er det spesielt fokusert på å gjøre fagbrevutdanningen mer attraktiv. Forslaget til nye forskrift innebærer det motsatte; fagbrevet er så lite attraktivt og verdifullt at du må ta en bachelor før du kan undervise.

Virke mener PPU for yrkesfaglærere fortsatt skal omfatte studenter med fagbrev og relevant yrkesteoritisk utdanning og praksis. Forslaget inneholder riktignok forslag til et systematisk og nasjonalt realkompetansevurderingssystem som kan innpasse kandidatene i den treårige utdanningen med inntil et års avkorting. Virke mener det er helt feil ende å starte i. Vi kan ikke vise til et system som ikke finnes.

Krav til praksisskoler:

Alle rammeplanene ønsker å vektlegge praksis. Det er bra. Det er viktig at praksis gjennomføres og kvalitetssikres slik at kandidatene får gode veiledere og gode skoler. Praksisperioden må sikres i skoler som er innovative og gjennomfører god opplæring i samarbeid med arbeidslivet. Det finnes mange skoler som har godt samarbeid med Ungt Entreprenørskap. Det bør være et krav til praksisskolen slik at kravet i forskriften til generell kompetanse kan implementeres:

Å legge til rette for entreprenørskap, nytenkning og innovasjon og at lokalt arbeidsliv involveres i opplæringen.

Virke etterlyser entreprenørskapskompetanse i lektorutdanningen

Entreprenørskap er en læringsstrategi som kan bidra til å gjøre opplæringen mer praksisrettet og virkelighetsnær. Denne strategien må også inn i lektorutdanningen. Entreprenørskap muliggjør større grad av tilpasset opplæring ved at varierte læringsarenaer og ulike læringsstrategier som stimulerer til entreprenørielle kompetanser utvikler seg hos eleven. Eksempler på entreprenørielle kompetanser er handlekraft, risikovilje, kreativitet og det å bli kjent med egne talenter. Entreprenørielle kompetanser er ikke synonymt med gründerkompetanse, selv om en gründer ofte innehar slike kompetanser. Organisasjonen Ungt Entreprenørskap har som motto: "Entrepreneurs are made not born". Med det menes at disse kompetansene ikke er medfødte men kan læres og dyrkes på linje med andre kompetanser. Entreprenørielle kompetanser handler like mye om evne til å mestre livet. Å ha tro på seg selv og sine egne ideer er avgjørende for å håndtere et langt liv med store omstillinger både privat og profesjonelt.

- Entreprenørielle kompetanser kan oppøves på mange måter, men betinger at lærere har god kompetanse. Det rapporterer de selv at de ikke har (kartleggingen som Utdanningsforbundet og Virke (den gang HSH) fikk gjennomført: [Entreprenørskap i utdanningen](#)).

- Virke har deltatt i utvikling og gjennomføring av videreutdanningsstudiet for lærere innenfor pedagogisk entreprenørskap og samarbeid mellom skole og arbeidsliv. Rapporten fra prosjektet finner du [HER](#).

Vennlig hilsen

Hovedorganisasjonen Virke

Inger Lise Blyverket
Leder arbeidslivspolitik

Anne K. Eggen Lervik / s
Seniorrådgiver